

От Анита Борисова

Как всеки български гражданин може да играе роля в политическите процеси в страната и трябва ли да се въведе задължително гласуване?

„Достойнството на човека се състои в неговия избор.“

Макс Фриш

Необходимо ли е изобщо всеки гражданин на Република България да влияе на политическите процеси в страната или това е по-скоро ненужно, а може би дори опасно за обществото? Смятам, че доколкото влиянието е косвено, каквото е чрез изборителното право, което всеки от нас има, това е не само добро пожелание, а приоритетна цел за постигане в краткосрочното бъдеще. Да си гражданин на една държава и член на едно общество не е просто заложено по рождение събитие в човешкия живот. Много хора днес променят гражданството си и се отказват от рожденото си такова. Повечето от тях правят това в името на по-добър социален статус и придобивки. Но гражданството не може и не трябва да носи единствено права. То е и отговорност за индивида, вменява му съответните задължения. Такъв тип задължение би трябвало да бъде и упражняването на правото на глас. Противниците на идеята я отхвърлят като недемократична и ограничаваща свободния избор, но концепцията за задължителното гласуване съвсем не е толкова проста. Няма нищо недемократично в това държавата да възпита гражданското си общество, да вмени на народа си идеята, че сам той е отговорен за съдбата си и от него зависи бъдещето му.

Задължителният вот не е насилствен начин да накараш всеки да избере сред това, което му се предлага. Обикновено задължителното гласуване включва възможността за подаване на празен глас, което обаче (за разлика от негласуването) не обезсмисля вота, нито го опорочава. Липсата на изборителна активност може да е признак на различни явления, докато подаването на празна бюлетина категорично заявява, че изборителят не се припознава в никой от кандидатите да управляват родината и живота му. Когато тази тенденция важи за повече от половината от населението, тя индикира сериозен проблем в обществото и спешна нужда от реформация на достъпа до политически партии и кандидатури.

Фактът, че задължителен вот в Европейския съюз има, макар и само в рамките на четири държави, несъмнено доказва, че моделът е работещ. Предимствата му във връзка с ограничаване продажбата на гласове също са видими и напоследък широко обсъждани сред експерти.

Независимо от или именно поради всичко горепосочено, аз вярвам, че задължителното гласуване е начинът всеки индивид да се почувства значим и да повярва в собствените си сили да управлява живота си. Защото стоенето пред телевизора в изборния ден не е знак на протест, а на nihilизъм и neпукизъм. Защото мисълта, че и да гласуваш пак нищо не зависи от теб е пагубна за обществото като цяло. Защото е лицемерно да не си гласувал, когато са искали мнението ти, а в последствие да излезеш на протест срещу изборния. Защото всеки от нас трябва да има своята гражданска позиция и да е способен да я

отстоява. Само така българите ще живеем по-добре в бъдеще и само така управляващите ни ще имат съзнанието на строители на държавата, а не на водачи на стадото.

Възможностите за гражданите за формиране или присъединяването им към политическите партии

*„Който е срещу политиката, е за политиката, правена с негово участие”
Бертолт Брехт*

Достъпът до политическите партии в България е уреден законово доста либерално, в съответствие с духа на демокрацията. За участие или формиране на политическа партия не се налагат нито образователен, нито имуществен, нито какъвто и да е друг ценз. Необходимият брой учредители е изключително малък на фона на населението на страната ни. На практика достъпът е неограничен, в което принципно няма нищо негативно.

Лично аз обаче смятам, че тенденцията в България хората да разбират от всичко, особено от политика, е леко тревожна. Може би всеки от нас за себе си следва да реши до колко се чувства сигурен и компетентен в определено поприще. Но политиката далеч не е задача, с която всеки може да се справи. А не е и нужно. Политиката е нещо повече от професия, тя е призвание, начин на мислене.

В България има твърде много партии. Традиционно в парламентарни избори участват повече от 50 от тях. Това размива до голяма степен идеите им. Гражданите са неспособни да изберат, да се ориентират. Дори и да искат, възможно ли е те да се запознаят с програмите, идеите и ценностите на всяка партия? Получава се така, че големите и просъществували през годините партии отново биват преизбирани, а малки и непознати (макар и иновативни и с добри идеи) остават на заден план и не достигат минималния процент гласове за влизане в парламента. От това не печели никой, а губят всички. Разединението на нацията никога не може да е положителен белег за общественото ни самосъзнание. Макар и да е прекрасно да си индивидуалист, на българите им трябва сплотеност и общи идеи, за да вървят напред.

Политиката е организация, общност. Нека достъпът до политическите партии занапред да е свободен, както е и в момента. Но нека и ние дораснем като общество и се научим да бъдем единни в различията си, за да управляваме по-добре бъдещето си.

Как да гарантираме на хората правото да упражняват свободата на изразяване, включително чрез свободни медии?

*„Господине, аз не споделям мнението Ви, но ще посветя целия си живот на това, да можете да го изразите.”
Волтер*

Казват, че свободата на словото е един от стълбовете на демокрацията. А както знаем, всяка структура е разклатена, ако няма стабилна основа. За съжаление,

според последните проучвания в областта и класацията на международната организация „Репортери без граници“, България се нарежда на 87-мо място от общо 179 държави в цял свят, като още по-притеснителна тенденция е тази, че страната ни е на последно място по свобода на словото в Европейския съюз, на цели 31 места разстояние от предпоследната в Европейския съюз държава.

Тези данни категорично заявяват, че прокламираната още с Конституцията свобода на словото е всъщност един голям мираж. Още по-лошо е, че в последните години България отстъпва значително от доста по-предните позиции, които е заемала в класацията през 2003 и 2006 г.

Всичко това прави наложителна намесата на държавата в частна сфера, каквато е медийното пространство. Но упражняването на свободата на словото зависи и от всички нас като общество. Докато имаме в съзнанието си страх да се изразим свободно, защото ще бъдем критикувани или опровергани, докато позволяваме чуждо влияние върху собственото си мнение в ежедневието ни живот, свобода на словото в България няма да има.

Макар и да е необходимо по-добро законодателно решение в областта на медийното право, което да ограничи възможността за създаване на големи медийни групи и корпорации, свободата на словото ще е винаги в опасност докато политически и икономически интереси управляват свободния пазар на информация.

На българските журналисти е нужно самосъзнанието, че професията, която упражняват е всъщност мисия и призвание, а не просто начин за изкарване на прехраната им. Медиите, напоследък превърнали се в своеобразна четвърта власт, неоспоримо формират и манипулират общественото мнение. Те са способни да изградят позитивен образ на всяка личност, а в последствие да го сринат из основи.

Решението на проблема е в заинтересоваността на всеки от нас към случващото се. Собствениците на медии не бива да превръщат работата си в обикновен бизнес. Журналистите трябва да са независими от своите работодатели в изразяването на мнението си. Защитата на професионалистите в областта следва да е гарантирана с държавна принуда, например чрез квалифицирани наказателни състави при посегателство над личността им.

Политиката и икономическите интереси трябва да застанат настрана от медийното пространство. Ясно е, че в пазарна икономика, медиите освен всичко останало са и машина за пари, но ефектът от това върху истината и обективността им следва да се сведе до минимум.

Ние като общество трябва да поемем отговорност към себе си и да търсим информация от всички възможни източници. Защото правилният избор е информираният избор. А и само бидейки знаещи и изискващи, ще създадем между медиите нужната конкуренция, за да търсят те истината и да ни я съобщават, за да отстояват правата ни и да защитават морала.

Анита Борисова